

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. VIII. Quanta certitudine tenendum sit, Pontificem errare non potuisse in hoc decreto; & qua censura notandi sunt, qui propugnauerint propositiones damnatas?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

disp. 6. num. 7. agens de decreto Concilij Viennensis, affirmante, probabiliorem esse sententiam, quod parvulis in Baptismo infundatur habitus supernaturalis, ait: [Et si Concilium non definiat, esse omnino certum, parvulis in Baptismo virtutes infundi; tamen *definit*, id esse probabilius.] Eodem modo loquitur P. Ripalda lib. 6. de Ente supernaturali disp. 120. sect. 1. n. 3. & P. Castro Palao tom. 4. tract. 23. punct. 5. num. 7. Deinde definitum esse à Romano Pontifice, sententiam piam de Immaculata Conceptione esse magis probabilem, & magis piam, asserit P. Ferdinandus de Salazar tom. de Conceptione cap. 43. §. 1. & 4.

Ripalda
Cast. Pal.

Salazar.

120. Itaque dum Romanus Pontifex docet Ecclesiam aliquid, in quo errare non potest, id quidem docet tamquam omnino certum, ut ex terminis notum est. Quod autem docet ut omnino certum, id expressè definit, & si non definiat tamquam articulum Fidei: definire enim, vel decidere, est rem, tamquam omnino certam declarare. Sunt enim multa omnino certa, in quibus Pontifex errare non possit, quamvis non perveniant ad certitudinem articuli Fidei.

121. His positis dicendum est, hoc decretum esse definitionem Pontificiam secundo modo. Constat. Illud enim Pontifex definit secundo modo, quando aliquid declarat, vel affirmat pro certo in materia, in qua errare non potest: sed Innocentius XI. affirmat, propositiones esse scandalosas, in materia, in qua errare non potest: ergo in illo decreto Pontifex verè definit.

122. Consequentia est legitima. Maior constat ex dictis supra. Minor etiam patet, quia affirmat, eas propositiones esse scandalosas, cum tamen illæ versentur in materia morum; in qua Romanum Pontificem Ecclesiæ loquentem, errare non posse, constat ex cap. 1

123. Confirmatur. Nam, ut constat ex num. 119. Decretum Clementis VIII. quo affirmavit, opinionem de absolute inter absentes esse falsam, temerariam, & scandalosam, fuit definitio Romanæ Cathedræ, quia illud pro certo decidit: ergo cum Innocentius XI. pro certo decidit, eas propositiones à se damnatas, esse scandalosas, dicendum est, eam esse definitionem.

124. Nec valet, si dicas, ad definitionem formalem requiri, quod Pontifex dicat: *Definimus, decidimus, Declaramus*, vel quid simile. Nam verbum *Damnamus*, in materia doctrinæ, in qua Pontifex errare non potest, est verbum simile, & æquivalens. Nam hoc, quod est damnare doctrinam tamquam certo scandalosam, idem est, quod decidere, & declarare, eam scandalosam esse.] Huc usque contenta in eo art. 6. paucis mutatis.

CAPVT VIII.

Quanta certitudine tenendum sit, Pontificem errare non potuisse in hoc decreto; & quæ censura notandi sunt, qui propugnauerint propositiones damnatas?

ARTICVLVS I.

Præmittuntur aliqua, & referuntur sententiæ.

SYMMARIVM.

De Fide est, non posse errare Pontificem in definitione articuli Fidei, etiam extra Concilium. n. 126.

Implicatio contradictionis in assertionem opposita. n. 127.

E

Etiam

Etiam in ijs, qua docet extra definitionem articuli Fidei, est de Fide, quod non potest docere hæresim, neque errorem in Fide. n. 129.

Non est de Fide illud, quod Pontifex definit non tanquam dogma Fidei. n. 130.

Pontificem errare non posse in censuris, quas attribuit propositionibus, alij dicunt esse de Fide, alij proximum Fidei, alij oppositum esse erroneum, vel errori proximum. n. 131. & seqq.

Colligitur, quid tenendum sit iuxta mentem Doctorum circa id, quod Innocentius XI. declarat, nempe scandalosas esse eas propositiones. n. 134. & seqq.

Quid sit propositio erronea. n. 136.

Quid sit propositio errori proxima? n. 137.

125. **D**ixi in præcedentibus certissimum esse, errare non posse Pontificem in materia morum, etiam damnando opiniones olim probabiles; atque adeo errare non potuisse in hoc decreto, & in damnatione earum sexaginta quinque propositionum. Restat modo, inquirere, quanta certitudine id tenendum sit?

126. Præmitto primo, esse de Fide, non posse errare Pontificem Romanum in definitione articuli Fidei, etiam extra Concilium generale. Pro cuius veritatis evidentiâ sufficit assidua, & numquam interrupta consuetudo Ecclesiæ Catholicæ consulendi Romanam Cathedram in materijs Fidei. Nam (vt cum Melchiore Cano supra citato loquar) *Ad Romanam Sedem Episcopos Ecclesiarum in causis quibusque gravissimis provocasse, ab illius ore Fideles Fidei oracula petijisse, illius iudicium Catholicos omnes in Religionis controversijs expectasse; illius denique & vim, & auctoritatem sacra omnia efflagitasse Concilia, adeo certum est, & manifestum, vt sim ego ineptus, si velim ostendere.*

127. Et quidem implicat contradictionem, quod Ecclesiâ accipiat à suo capite aliquam veritatem, tamquam dogma Fidei Catholicæ, & quod non sit de Fide, illum errare non posse: sed Ecclesiâ Catholica accipit à Romano Pontifice multas veritates tamquam dogmata Fidei; quod adeo certum est, & manifestum, vt sim ego ineptus, si velim ostendere: ergo implicat, quod non sit de Fide, illum errare non posse.

128. Probatur Maior. (nam cætera patent) Etenim in eo ipso quod Ecclesiâ accipit à Romano Pontifice tamquam articulum Fidei v.g. quod in Deo dantur tres hypostases, in eo ipso continetur, quod Pontifex non errat: atque adeo qui credit tamquam de Fide oraculum Pontificis, quod sunt in Deo tres hypostases, eodem actu, quo id accipit tamquam de Fide, credit, Pontificem in eo non errare. Huc spectant Sancti Patres, & Concilia generalia, quorum verba partim supra retulimus, partim referuntur à citatis supra Authoribus, Bellarmino, Suario, Valencia, Granada, Cano, & reliquis. In quo operæ pretium est audire Suarium 2.2. disp. 5. sect. 8. n. 4. *Veritas Catholica est, Pontificem definientem ex Cathedra esse regulam Fidei, qua errare non potest, quando aliquid authentice proponit uniuersæ Ecclesiæ tamquam de Fide Diuina credendum. Ita docent hoc tempore omnes Catholici Doctores. Et censeo esse rem de Fide certam.*

129. Præmitto secundo, etiam in illis, in quibus loquitur Pontifex ex Cathedra extra definitionem articuli Fidei, sed definiendo tamquam doctrinam certo tenendam, non posse Romanum Pontificem docere hæresim, neque errorem in Fide. Hanc assertionem multis argumentis demonstrant præfati Authores Bellarminus, Suarius, Valencia, Melchior Canus

Luc. 22. Canus, Granada, & alij ex Scriptura, & Sanctis Patribus, & Concilijs. Et pro re præfenti satis est illud Christi D. ad S. Petrum. Luc. 22. *Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat Fides tua. Quod privilegium ad Successores Petri extendi, sensus est Ecclesiæ, quem accepit ab Apostolis.*

130. Præmitto tertio, de Fide esse id, quod Pontifex loquens ex Cathedra definit tamquam articulum Fidei; sed non esse de Fide, quæ Pontifex definit non tamquam dogma Fidei, sed tamquam dogma certo tenendum. Hoc autem secundum, quamvis sit omnino certum, tale quidem est inferiori gradu certitudinis, respectu ad certitudinem Fidei. Prima pars evidens est iuxta prænotationem 1. Sæcunda item pars etiam est manifesta ex terminis: quia propositio non potest accipere maiorem certitudinem à Cathedra; quam est certitudo illa, quam dat ipsa Cathedra. Si ergo ipsa Cathedra non dat dogmati certitudinem Fidei, quomodo poterit illam accipere à Cathedra?

131. Quæritur ergo in præfenti, qua certitudine tenendum sit, Romanum Pontificem loquentem ex Cathedra cum matura deliberatione, non posse errare in censuris datis alicui propositioni, v. g. quod sit erronea, temeraria, aut scandalosa, &c. maxime in materia morum? P. Suarez disp. 5. de Fide sect. 8. cum num. 4. dixisset, esse de Fide, Pontificem in dogmatibus Fidei errare non posse, etiam extra Concilium, quod demonstrat in sequentibus vsque ad num. 6. postea num. 7. addit: *Et ex hac generali assertionem sequitur primo, Pontificem non posse errare in præceptis seu rebus moralibus, quas tradit, vel approbat pro vniuersa Ecclesia. Approbare autem turpia pro honestis, vel è conuerso damnare honesta tamquam iniqua, repugnat Sanctitati Ecclesiæ.*

& ideo in his etiam non potest errare Pontifex. Quod dixit esse de Fide Antoninus 3. part. tit. 12. cap. 8. §. 2. Cano vero lib. 5. de locis cap. 5. dixit parum distare. Alij vero Recentiores paulo minus rem hanc exaggerant, Molina de iust. disp. 325. Bellarminus lib. 5. de Rom. Pontif. cap. 5.

132. Malderus 2. 2. quæst. 11. Malden; art. 2. membro 5. dicit, esse hæreticum asserere, quod Ecclesia possit errare, definiendo, propositionem aliquam esse erroneam, temerariam, aut simili alia censura notandam. Erraret autem Ecclesia, si Pontifex in eiusmodi definitione erraret. Quæ sententia placet P. Aegidio de Coninck 2. 2. disp. 18. dub. Coninck; 8. num. 134. vbi ait: *Mihi cum Maldero valde probabile est, esse de Fide, eam non posse errare: quia 1. ad Timoth. 3. Ecclesia dicitur [columna & firmamentum veritatis.] Et Ioannis 14. & 16. promittitur ei spiritus veritatis, siue perpetua assistentia Spiritus Sancti, qui doceat eam, omnem veritatem. Quod videtur non solum intelligendum, de rebus, quæ proprie sunt de Fide, sed etiam de ijs, quæ ad Fidem aliquomodo pertinent, quales sunt illarum sententiarum qualificationes, quarum assertio Fidem aliquomodo labefactare possent.*

133. Bañez 2. 2. quæst. 11. art. 2. Bañez; Turriano docet esse erroneum, aut errori proximum, dicere, quod Ecclesia in his censuris tribuendis possit errare P. Luisius Turrianus 2. 2. disp. 55. dub. 5. dicit esse errorem, asserere, quod Romanus Pontifex in his possit errare. Lugo; Et Lugo Cardin. disp. 20. de Fide sect. 3. num. 109. sic ait: *Ego etiam id puto, vel esse erroneum, vel errori proximum: quia infallibilis Spiritus Sancti assistentia Ecclesiæ promissa non videtur limitanda ad ea sola dogmata, quæ tamquam de Fide proponuntur, & creduntur ab Ecclesia, sed debet extendi ad ea omnia, quæ Fideles ex*

Moya.

præcepto Ecclesiæ credere tenentur. A qua sententia parum distat P. Moya tom. 1. Selectar. tract. 3. disp. 8. quæst. 6. num. 22.

134. Ex dictis colligitur, qua certitudine tenendum sit, Innocentium XI. errare non potuisse in hoc decreto, dum definit, eas sexaginta quinque propositiones esse, ut minimum, scandalosas. Nam iuxta sententiam S. Antonini supra relatam (in quam videtur inclinare P. Suarez) & Malderi, & P. Ægidij de Conink, est de Fide, quod Innocentius XI. non errat, dum eas propositiones censet scandalosas, & dicere oppositum est hæreticum. Sed cum P. Ægidius dicat, esse probabile, quod est de Fide, non videtur asserere id tamquam omninò certum: ideo annumerari potest Authoribus secundæ opinionis asserentis, id esse erroneum, aut proximum errori.

135. At vero iuxta sententiam Dominici Bañez, Ioannis de Lugo, & Mathæi de Moya supra relatam, ille, qui affirmat Innocentium XI. errasse, aut potuisse errare in illo decreto, dicit propositionem erroneam, aut errori proximam. Et iuxta sententiam Turriani dicit propositionem determinate erroneam.

136. Et quidem propositio erronea (iuxta communiorem explicationem Theologorum) est illa, quæ contradicit conclusioni Theologicæ deductæ ex vna præmissa de Fide, & altera evidenti, scilicet in syllogismo, cuius etiam bonitas consequentiæ est evidens. Nam qui sic contradicit tali conclusioni Theologicæ, cum cogatur admittere præmissam evidentem, & evidentiam bonitatis consequentiæ, cogitur negare præmissam de Fide.

137. Propositio autem errori proxima est, quæ contradicit conclusioni Theologicæ deductæ ex vna præmissa de Fide, & altera evidenti, &

bonitate consequentiæ etiam evidenti, cum hac tamen limitatione, vel quod vnam præmissam plerique censent esse de Fide, quamvis non omnes; vel ita ut vna præmissa sit de Fide apud omnes, altera vero præmissa sit evidens apud plerisque, licet non apud omnes; vel ita ut cum apud omnes altera præmissa sit de Fide, & altera evidens; bonitas consequentiæ sit evidens apud plerisque, non autem apud omnes. De quo videndus est Lugo Card. disp. 20. de Fide sect. 3. n. 84. qui late id propugnat, & explicat.

ARTICVLVS II.

Resolvitur questio.

SYMMARIUM.

Qui dixerit Pontificem errasse in hoc decreto, dicit propositionem errori proximam? n. 138.

Quomodo ea propositio opponatur conclusioni Theologicæ. n. 139.

Præfata propositio est absolute erronea. n. 140.

Quare Authores præfata propositio- nem dicant sub disiuncto esse erroneam, aut errori proximam? n. 140.

138. **H**is positis assero, eum, qui dixerit, Innocentium in hoc decreto errasse, aut errare potuisse, reum esse propositionis (ut minimum) errori proxime. Pro hac assertionem stant Dominicus Bañez, Ioannes de Lugo, Mathæus de Moya, & videtur pro ea stare Ægidius de Conink citati.

139. Ex dictis manifesta est conclusio. Pro cuius claritate hunc propono syllogismum: *Papa non potest errare in Doctrina Fidei, & morum, concurrentibus omnibus requisitis ad recte definiendum: sed Innocentius Papa*

Papa in presenti decreto tradidit doctrinam morum concurrentibus omnibus requisitis ad recte definiendum: ergo Innocentius Papa non potuit errare in hoc decreto. Hæc apud plerosque Theologos est conclusio Theologica, sed cum limitatione proxime dicta. Nam maior apud omnes est de Fide; Minor autem est evidens apud fere omnes; non tamen apud omnes, aliqui enim, quamvis decepti, non agnoscunt evidentiam in concurrentia omnium requisitorum. Ex quo patet, eum qui dixerit, potuisse errare Pontificem in hoc decreto, dicere propositionem errori proximam, iuxta explicationem propositionis errori proxima supra traditam.

140. Dixi, ut *minimum*, esse propositionem errori proximam. Ego enim censeo, eam propositionem esse absolute erroneam: & conclusionem syllogismi proxime propositi esse in rigore conclusionem Theologicam; quia quamvis aliquibus non proponatur ut evidens ea minor, existimo, eos evidenter decipi; & quando evidenter decipiuntur, non sunt reputandi in ordine ad contradicendum evidentiae propositionis. Neque enim requiritur evidentia physica, aut metaphysica, sed sufficit evidentia moralis. Est ergo evidens, quod in definitione huius decreti concurrunt omnia requisita ad definiendum, quamvis sit extra definitionem articuli Fidei. Concurrunt enim id requisitum, quod loquitur ex Cathedra, ut ostendi cap. 4. & quod decreto præcessit matura deliberatio, ut ostendi cap. 5. & quod non requiritur ad certitudinem definitionis, etiam articuli Fidei, quod fiat intra Concilium generale; ut satis constat ex supradictis.

141. Vbi notandum est, quod doctissimi viri Bañez, & Lugo eam propositionem, [quod Papa errare possit in decretis morum,] afficiant

utraque censura, licet sub disfunctione, asserentes, eam propositionem esse erroneam, aut errori proximam, quod idem præstare solent multi alij doctores circa alias propositiones, quas censent ita censurabiles. Quare enim non apponunt vnam determinatam censuram? Ego existimo, eos doctores ideo apponere ambas censuras sub disuncto, quia quando vident, conclusionem Theologicam deduci ex vna præmissa, quam censent esse de Fide, cum tamen pauci aliqui id non censent, propositionem adversam tali conclusioni Theologicæ dicunt proximam erroris, cum autem rem altius considerant, & censent eos paucos Authores evidenter decipi, iam magis inclinant ad vocandam absolute erroneam eam propositionem.

ARTICVLVS III.

An qui propugnat aliquam ex propositionibus damnatis, dicat aliquid erroneum, vel errori proximum?

SUMMARIVM.

Ratio dubitandi. n. 142.

Qui docet propositionem damnatam, non dicit aliquid erroneum, sed scandalosum. n. 143.

Qui docet propositionem damnatam, non dicit Pontificem errare. n. 144.

Solvitur obiectio. n. 145. & seq.

142. **E**X dictis artic. præced. videtur colligi, eum, qui docet propositionem damnatam in hoc decreto, dicere aliquid erroneum, aut errori proximum. Quod sic pro-

probat. Qui dicit, Pontificem errare in damnatione harum propositionum, aliquid erroneum dicit, ut patet ex art. preced. Sed qui docet, *licitum esse v.g. furari non solum in extrema, sed etiam in gravi necessitate*, virtualiter dicit, errare Pontificem in damnatione eius propositionis, quæ est 36. ex damnatis: ergo qui docet, id esse licitum, dicit aliquid erroneum.

143. Dicendum tamen est, eum, qui præfisse docet propositionem damnatam in hoc decreto, dicere quidem aliquid scandalosum, non tamen aliquid erroneum. Ratio est: quia non debemus nos assignare propositioni damnatæ rigidiorē censuram, quam est ea, quam assignat Pontifex: sed Pontifex cuilibet propositioni in hoc decreto damnatæ solum assignat censuram scandalosæ: ergo non debemus nos assignare illi censuram erroneæ, aut proximæ errori. Quomodo hæc assertio procedat contra assertionem Lumbierij, inferius ostendam.

144. Ad fundamentum partis oppositæ, concessa maiori, neganda est minor. Nam qui dicit, licitum esse furari in necessitate gravi, non propterea dicit Pontificem errare, neque cogitur agnoscere errorem in Pontifice. Potest enim respondere, in ea censura Pontificem procedere probabiliter, & prudenter; & ita non concedere, quod Pontifex errat. Quod si id dicat, dicit quidem aliquid scandalosum, non tamen aliquid erroneum.

145. Dices. Pontifex in decreto id affirmat tamquam certum: cum ergo esse certum, & mere probabile sint prædicata impossibilia inter se; si quis dicit Pontificem procedere probabiliter, idem erit ac dicere, Pontificem errare in eo quod dicat esse certum: ergo qui docet propositionem damnatam non solum docet propo-

tionem scandalosam, sed etiam erroneam.

146. Respondeo, adhuc neque hoc modo, qui docet propositionem damnatam, non dicit errare Pontificem. Nam sicut in quætionibus, in quibus inter Theologos lis est, an hoc, vel ille sit de Fide, aliqui formant iudicium mere probabile de eo, quod hoc sit de Fide; ita qui docet propositionem damnatam, potest credere, Papam prudenter procedere, dum definit aliquid tamquam certum, scilicet extra definitionem articuli Fidei. In quo casu, ut dixi, ille propugnator eius propositionis damnatæ, reus est propositionis scandalosæ, non vero propositionis erroneæ; cum non admittat, errare Pontificem.

CAPVT IX.

Quid sit propositionem esse scandalosam?

SUMMARIUM.

Communis definitio propositiones scandalosæ. n. 147.

Rigidior eius explicatio ex P. Arriaga. n. 148.

In propositione scandalosa non affertur scandalum passivum, sed activum. n. 149.

Qualiter sint scandalosa sexaginta quinque propositiones damnatæ ab Innocentio? n. 150.

Opinio certo falsa, aut carens fundamento, si laxa sit, & scandalosa. n. 152.

Opinio tenuiter probabilis favens libertati, & scandalosa. n. 153.

147. **C**irca hanc quætionem in disp. 9. citat. cap. 20. à num. 358. scripsit sequentia: [Propositionem scandalosa in materia doctrinæ illa